نفت و انرژی

قراردادهای ۱۷ میلیارد دلاری طرح فشارافزایی پارس جنوبی با چه شرکت‌هایی امضا شد؟

شرکت ملی نفت ایران یکی از بزرگ‌ترین قراردادهای تاریخ صنعت نفت را با شرکت‌های پتروپارس، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا، اویک و مپنا به ارزش حدود ۱۷ میلیارد دلار امضا کرد.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نفت، حمید بورد، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران با حضور مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری، محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت، موسی احمدی، رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی و جمعی از مدیران ارشد و نمایندگان مجلس هفت قرارداد طرح فشارافزایی پارس جنوبی (هفت هاب) را با حمیدرضا ثقفی، مدیرعامل گروه پتروپارس، سردار عبدالرضا عابد، فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء، سعید خوشرو، رئیس هیئت‌رئیسه صندوق‌های بازنشستگی، پس‌انداز و رفاه کارکنان صنعت نفت و محمد اولیا، مدیرعامل گروه مپنا امضا کرد.

بر اساس این قراردادها، شرکت پتروپارس قرار است هاب‌های ۱ و ۷ را به ارزش حدود ۴.۸ میلیارد دلار، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا هاب‌های ۳ و ۶ به ارزش بیش از ۴.۹ میلیارد دلار، شرکت مهندسی و ساختمان صنایع نفت (اویک) هاب‌های ۲ و ۵ به ارزش حدود ۴.۸ میلیارد دلار و گروه مپنا (شرکت نیرپارس) هاب ۴ به ارزش بیش از ۲.۳۶ میلیارد دلار را اجرا کنند. درمجموع ارزش قرارداد این هفت هاب حدود ۱۷ میلیارد دلار خواهد بود.

ناحیه‌بندی طرح فشارافزایی در میدان مشترک پارس جنوبی

بر اساس جزئیات ارائه‌شده، هر هاب فشارافزایی در این طرح شامل چند فاز و منطقه می‌شود، به‌طوری که هاب یک شامل فازهای ۱۲A، ۱۱B، ۱۲B و ۱۱A، هاب دوم شامل فازهای ۱۵، ۱۶، ۳ و ۲۱، هاب سوم شامل فازهای ۱، ۵، ۱۷ و ۱۸، هاب چهارم شامل فاز ۲، ۱۹C، ۱۹AB، ۲۰ و ۶، هاب پنجم شامل فازهای ۱۳AB، ۱۰، ۱۳BD و ۱۴AC، هاب ششم شامل فازهای ۱۱، ۲۲، ۲۴A، ۲۳، ۲۴B و ۱۴BD و هاب هفتم شامل فازهای ۴، ۷، ۸ و ۹ پارس جنوبی است. بر اساس این قرارداد قرار است ۱۴ سکوی فشارافزای گاز برای فازهای پارس جنوبی تعریف، ساخته، نصب و راه‌اندازی شود.

سکوهای فشارافزا با ظرفیت ۲ میلیارد فوت‌مکعب قابلیت فشارافزایی به میزان ۹۰ بار دارند. هدف ایران این است که سکوی فشارافزا را در یاردهای ساحلی خود بسازد، اما از آنجا که این سکو حدود ۲۰ هزار تن وزن خواهد داشت و در ایران سابقه و تجربه مهندسی تفصیلی، ساخت و نصب سکو با وزن بیش از ۷ هزار تن وجود ندارد، بنابراین باید زیرساخت‌های موجود در کشور ارتقا داده شود.

جوان‌بخت: با یک سال آبی سخت مواجه هستیم

معاون وزیر نیرو با بیان اینکه با یک سال آبی سخت مواجه هستیم، گفت:عبور از این شرایط دشوار نیازمند تدابیر فوری، همراهی مردم و هماهنگی مستمر بین استان‌هاست.

به گزارش زمان به نقل از مهر، محمد جوان‌بخت معاون وزیر نیرو در امور آب و آبفا در جلسه کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی که در وزارت نیرو برگزار شد، با بیان اینکه این کارگروه ظرفیت بسیار خوبی برای بررسی مشکلات آبی کشور و اتخاذ تصمیمات راهگشا است، اظهار کرد: موضوعات مربوط به آب با حساسیت بالا در وزارت نیرو پیگیری می‌شود و بررسی وضعیت منابع آبی کشور طی سال آبی، که از مهرماه هر سال آغاز و تا پایان شهریور سال بعد ادامه دارد، همواره در دستور کار بوده است.

وی افزود: شرکت‌های تابعه وزارت نیرو، از جمله شرکت‌های مدیریت منابع آب در سطح منطقه‌ای و شرکت‌های مهندسی آب و فاضلاب استانی، با جزئیات، منابع آبی را بررسی و بر اساس پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی برنامه‌ریزی می‌کنند که البته، با توجه به عدم قطعیت پیش‌بینی‌های هواشناسی، برنامه‌های ما متناسب با تغییرات به‌روز می‌شود. جوان‌بخت با اشاره به آخرین وضعیت بارش‌ها در کشور تصریح کرد: طبق آمارهای ثبت‌شده، میزان بارندگی تاکنون ۸۲.۹ میلی‌متر بوده که ۴۵ درصد کاهش نسبت به میانگین بلندمدت را نشان می‌دهد. این کاهش در برخی استان‌ها به ۷۶ درصد نیز رسیده است. تنها استان گیلان شرایط نرمال دارد، درحالی‌که ۱۹ استان با کاهش بارندگی بیش از ۵۰ درصد مواجه‌اند. این اعداد بسیار نگران‌کننده و نشان‌دهنده خشکسالی شدید در کشور است. معاون وزیر نیرو با اشاره به برنامه‌های وزارت نیرو برای مدیریت منابع آبی گفت: همکاران ما برنامه‌های تأمین آب را به‌روز کرده‌اند و در بخش‌های مختلف، از جمله آب شرب و کشاورزی، تدابیری اندیشیده شده است. همکاری گسترده در سطح استان‌ها ضروری است و کارگروه‌های استانی سازگاری با کم‌آبی وظیفه اجرای این برنامه‌ها را بر عهده دارند.

معاون اول رئیس جمهور تاکید کرد:

لزوم ادامه نظارت و کنترل بازار تا پایان سال

معاون اول رئیس جمهور گفت: بازرسی‌ها، نظارت و کنترل بازار تا پایان سال جاری و ایام عید نوروز با قوت ادامه می‌یابد.

به گزارش سرویس اقتصادی زمان، محمدرضا عارف در جلسه ستاد تنظیم بازار با اشاره به اهمیت نقش بخش خصوصی و اصناف در کمک به دولت در کنترل قیمت‌ها و همچنین تعداد ۷۳۰ هزار بازرسی انجام شده توسط اتاق اصناف ایران تصریح کرد: برگزاری نمایشگاه‌های بهاره با کمک اتاق اصناف ایران و فروش کالاهای مورد نیاز مردم با توجه به گزارش ارائه شده مبنی بر تفاوت قیمت ۲۰ درصدی پایین‌تر نسبت به بیرون از این نمایشگاه‌ها، به تولیدکنندگان برای رونق تولید و جبران بخش کوچکی از خسارت‌های ناشی از خاموشی‌های بخش تولید و همچنین به مردم برای خرید مستقیم کالا از تولیدکننده با قیمت مناسب کمک کرده است.

معاون اول رئیس‌جمهور با قدردانی از بازرسی‌های انجام شده توسط وزارتخانه‌های صمت، جهاد کشاورزی و همچنین بسیج و اتاق اصناف در هفته‌های اخیر بویژه از آغاز ماه مبارک رمضان تاکید کرد: بازرسی‌ها، نظارت و کنترل بازار تا پایان سال جاری و ایام عید نوروز با قوت ادامه می‌یابد چرا که بر اساس گزارش‌های ارائه شده، نظارت‌ها تاثیر مهمی در کنترل بازار کالاهای اساسی و مورد نیاز مردم بویژه اقشار آسیب‌پذیر داشته است.

معاون اول رئیس‌جمهور همچنین با اشاره به گزارش مربوط به قیمت حبوبات به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت دستورات لازم را برای افزایش نظارت‌ها و همچنین اتخاذ اقدامات لازم تنظیم بازار صادر و تصریح کرد: پیشنهادهای برداشته شدن مالیات بر ارزش افزوده مواد غذایی و حبوبات در نهادهای ذی‌ربط بررسی و به ستاد تنظیم بازار برای تصمیم‌گیری نهایی ارسال شود.

در ادامه وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گزارشی از عملکرد و اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی مطرح کرد و گفت: در این طرح و تا این مقطع زمانی ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار خانواده کالاهای اساسی و مورد نیاز خود را با قیمت مصوب تنظیم بازار خریداری کرده‌اند که تاکنون با استقبال خوبی از سوی اقشار مختلف مردم روبرو شده است و با هماهنگی و همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صمت، کالاها به وفور در اختیار فروشگاه‌ها قرار گرفته است.

همچنین معاون اول رئیس‌جمهور دستور داد، عملکرد طرح کالابرگ بویژه در استان‌ها و چالش‌های اجرایی این طرح توسط دبیرخانه ستاد تنظیم بازار ارزیابی و در جلسه آتی تنظیم بازار ارائه شود.

وزیر جهاد کشاورزی: مبادی تأمین کالاهای اساسی متنوع می‌شود

اقتصاد مقاومتی به هیچ وجه یک اقتصاد بسته نیست

وزیر جهاد کشاورزی تاکید کرد: اقتصاد مقاومتی به هیچ وجه یک اقتصاد بسته نیست، بلکه برعکس، نگاهی به بیرون نیز دارد، البته با الزامات و شرایط خاص خود.

به گزارش سرویس اقتصادی زمان، غلامرضا نوری قزلجه، وزیر جهاد کشاورزی، در یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با محوریت امنیت غذایی؛ کشاورزی بهره‌ور و تجارت تحریم‌ناپذیر اظهار کرد: در بخش کشاورزی، امنیت غذایی که به فرموده مقام معظم رهبری، مسئله اول کشور ماست، در اقتصاد مقاومتی نیز اهمیت اول را دارد. این موضوع برای ما بسیار مهم است و با وجود تمامی ناملایمات، از جمله تغییرات اقلیمی، محدودیت‌های منابع تولید، وضعیت آب و بارندگی‌ها، مصمم هستیم که به یاری خداوند متعال، ضریب امنیت غذایی کشور را بهبود ببخشیم و آن را ارتقا دهیم تا به نقطه‌ای مطمئن برسد. وی افزود: در این مسیر، عنایت مقام معظم رهبری و حمایت سایر مسئولان کشور برای ما دلگرم‌کننده است. همچنین برگزاری همایش‌ها و گردهمایی‌ها، این موضوع را از مرحله شعار و گفتمان به سمت اجرا سوق می‌دهد. ما نیز قطعاً از خروجی این همایش بهره‌مند خواهیم شد تا به امنیت غذایی مدنظر دست یابیم. با وجود محدودیت‌های موجود، راهی جز استفاده از علم، فناوری و دانش‌بنیان کردن بخش کشاورزی نداریم. با توجه به وضعیت منابع کشور، بهره‌وری، راه اصلی ما خواهد بود. به گفته وزیر جهاد کشاورزی برای دستیابی به امنیت غذایی مدنظر، از ظرفیت سازمان تحقیقات، پژوهشگران، جهادگران و نیروهای زحمتکش این مجموعه بیشترین بهره را خواهیم گرفت. تحقیقات تقاضامحور و مطالعاتی که کاربردی باشند، در دستور کار قرار دارد. همان‌طور که دبیر همایش اشاره کردند، از شرکت‌های دانش‌بنیان، دانشگاه‌ها، پژوهشگران و اندیشمندان استفاده خواهیم کرد تا بهره‌وری را در بخش کشاورزی افزایش دهیم. این امر کاملاً دست‌یافتنی است؛ چراکه نمونه‌های موفق در بخش کشاورزی گواه آن هستند که می‌توانیم و باید به این هدف برسیم. وی افزود: یکی دیگر از موضوعات مهم همایش، تجارت تحریم‌ناپذیر است. اقتصاد مقاومتی به هیچ وجه یک اقتصاد بسته نیست، بلکه برعکس، نگاهی به بیرون نیز دارد، البته با الزامات و شرایط خاص خود. هدف ما این است که تجارت در بخش کشاورزی را تحریم‌ناپذیر و سودآور کنیم و سطح اطمینان در این حوزه را افزایش دهیم. نوری تصریح کرد: طی پنج تا شش ماه گذشته، رویکردهای جدیدی در این زمینه آغاز شده است. یکی از این موضوعات، توجه به بازار آفریقاست که مورد تأکید مقام معظم رهبری نیز قرار دارد. در دولت چهاردهم، پس از ۱۳ سال، اولین کمیسیون مشترک با کشورهای آفریقایی برگزار شد و ستادی ویژه برای این همکاری‌ها شکل گرفت. ظرفیت‌های بسیار خوبی برای تنوع‌بخشی به بازارها وجود دارد، چه در حوزه واردات کالاهای اساسی و چه در صادرات محصولات کشاورزی. وی ادامه داد: علاوه بر این، هماهنگی‌های گسترده‌ای در سطح فرادستگاهی و فراقوه‌ای انجام شده تا مسیر تجارت بین ایران و کشورهای آفریقایی، به‌ویژه در شرق و مرکز این قاره، هموار شود. همچنین از ظرفیت‌های دریای خزر و همکاری با کشورهای همسایه شمالی بهره خواهیم گرفت. در این زمینه اقدامات خوبی صورت گرفته و امیدواریم به زودی اخبار مربوط به آن منتشر و رسانه‌ای شود. برنامه‌های اجرایی این رویکردها طی دو ماه گذشته به‌طور جدی دنبال شده و امیدواریم با اجرای آن‌ها، تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی و تأمین کالاهای اساسی از مبادی متنوع تحقق یابد. وزیر جهاد کشاورزی و معاون رئیس جمهور مطرح کرد: در حال حاضر، نسبت به سال گذشته، تقریباً یک‌سوم از تراز منفی تجاری کشور اصلاح شده است. از مجموع حدود ۱۰.۵ تا ۱۱ میلیارد دلار تراز منفی، حدود ۳.۵ میلیارد دلار آن بهبود یافته و روند حرکت به سمت تراز مثبت ادامه دارد. همچنین، صادرات در بخش کشاورزی حدود ۳۵ درصد افزایش یافته است. وی افزود: در راستای اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید داخل، طی شش تا هفت ماه گذشته در دولت چهاردهم، تمام سیاست‌گذاری‌ها و قیمت‌گذاری‌ها در وزارت جهاد کشاورزی به‌منظور پشتیبانی از تولید داخلی و حمایت از کشاورزان زحمتکش انجام شده است. هرچند همچنان نواقصی وجود دارد، اما برنامه‌ریزی‌ها برای رفع آن‌ها در دستور کار قرار دارد. نوری قزلجه ادامه داد: نتیجه این سیاست‌ها را می‌توان در سال زراعی جاری مشاهده کرد؛ برخلاف سال‌های گذشته، دیگر شاهد مشکلاتی مانند تلنبار شدن محصولات در کنار جاده‌ها، دفن شدن محصولات کشاورزی یا فساد و نابودی آن‌ها نبودیم. این امر نشان‌دهنده حمایت جدی از تولیدکنندگان است، اما همچنان معتقدیم که باید حمایت بیشتری از آن‌ها صورت گیرد. وی افزود: یکی از مهم‌ترین راهکارها و اهدافی که با سرعت دنبال می‌شود، کاهش فاصله قیمتی میان مزرعه و سفره است. هدف این است که هم تولیدکنندگان و هم مصرف‌کنندگان از این روند منتفع شوند. در حال حاضر، سودهای کلانی در زنجیره توزیع وجود دارد که نه نصیب مصرف‌کننده می‌شود و نه به تولیدکننده می‌رسد. با فعال‌تر شدن تشکل‌ها، تعاونی‌های روستایی و سایر مجموعه‌های مرتبط، تلاش می‌کنیم که این بخش‌ها نیز به‌طور مستقیم در بازار نقش‌آفرینی کنند. وزیر جهاد کشاورزی در پایان تصریح کرد: این اقدام نه‌تنها سود بیشتری را برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به همراه خواهد داشت، بلکه فاصله قیمتی را نیز کاهش می‌دهد. این موضوع یکی از مباحث کلیدی در اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شود.

رشد مشاغل رسمی زنان با افزایش مشاغل غیررسمی مردان؛

چرخ زندگی با کار کردن یک نفر نمی‌چرخد

چرا با افزایش مشاغل غیررسمی در کارگران مرد شاهد افزایش مشاغل رسمی در کارگران زن هستیم؟ بر همگان روشن است که دیگر با حقوق یک نفر چرخ های سنگین تامین معیشت خانواده نمی چرخد، حداقل دستمزد کفاف هزینه های زندگی را نمی دهد، همین موضوع باعث رشد مشاغل غیررسمی در مردان و اشتغال رسمی زنان به عنوان کمک خرج شده است.

به گزارش سرویس اقتصادی زمان، سمیه گلپور، رئیس هیئت‌مدیره کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران با اشاره به افزایش مشاغل رسمی زنان همزمان با افزایش مشاغل غیر رسمی مردان گفت: از آنجایی که حداقل دستمزد بسیار کم و جوابگوی هزینه های خانوار نیست، جمعیت زنانی که جایگزین مردان در کارخانه های شده اند افزایش یافته است و این به معنی این است که زنان کمک هزینه مردان در هزینه های زندگی هستند. وی ادامه داد: هر چند عدم انطباق حداقل دستمزد در سالهای اخیر یعنی پدیده سرکوب مزدی، کارگران مرد را برای تامین حداقل های معاش متناسب با افزایش تورم کنترل نشده به سمت ترک مشاغل رسمی در کارخانه ها و... گسیل داده است و آمار آنان را در اشتغال غیر رسمی چندین برابر کرده است ولی میدان مشاغل رسمی کارگری را برای زنان جویای کار که حاضرند با حداقل ناعادلانه مزد در کارخانه ها اشتغال داشته باشند را به طرز عجیبی بالا برده است که این یک آسیب جدی برای جامعه کارگری است. سمیه گلپور در گفت و گو با تسنیم اظهار داشت: کارفرمایان در جبران مهاجرت نیروی کار مرد از مشاغل رسمی به سوی مشاغل غیر رسمی به جذب و استخدام نیروی کار زنان روز آورده اند زنان کارگری که علیرغم نیازهای شدید معیشتی اولویشان امنیت فضای شغلی برای اشتغال زنان می باشد تا در محیطی رسمی تر که آسیب های اجتماعی کمتری دارد اشتغال داشته باشند حتی اگر حقوق مکفی نباشد. وی افزود: بر همگان روشن است که دیگر با حقوق یکنفر چرخ های سنگین تامین معیشت خانواده نمی چرخد و لذا زنان دوشادوش مردان آستین ها را بالا زده اند تا کمک خرج همسران و پدرانشان باشند. کمک خرج، در اصطلاح رایج زنان کارگری که همسرانشان در مشاغل غیر رسمی با همه مشقات آن ماهیانه حداقل سی میلیون تومان از راه جمع آوری ضایعات و تاکسی های اینترنتی و دهها شغل غیررسمی دیگر کسب درآمد می‌کنند. حقوق ۷تا ۱۰میلیونی زنان کارگر در کارخانه ها تبدیل به کمک خرج خانوار شده است. این امر یعنی افزایش حضور زنان کارگر در کارخانه ها با حقوقی پایین‌تر از سبد معیشت و نرخ تورم که بعلت شرایط بد اقتصادی کارگر زن را وادار به اشتعال با مزد ناعادلانه می کند از سویی دیگر به منزله افزایش امنیت کارفرمایان از اعتراضات کارگری می باشد.

۸۰ درصد شرکت‌ها که ارز خود را باز نمی‌گردانند دولتی هستند

نایب رئیس کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی گفت: بیشتر شرکت‌هایی که ارز خود را بر نمی‌گردانند دولتی یا شبه دولتی هستند یا دولت، صندلی مدیریتی در آن شرکت‌ها دارد.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، نایب رئیس کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی گفت: نظام ارزی کشور از سال ۱۳۹۶ به یک نظام ارزی تبدیل شده است که صادرکنندگان را به بازنگرداندن یا به تاخیر انداختن بازگشت ارز حاصل از صادرات خود، تشویق می‌کند. محسن زنگنه اضافه کرد: تقریبا همه کسانی که به نحوی در این سال‌ها سکاندار نظام پولی و ارزی کشور بودند بر اساس یک نظریه غلط، افزایش قیمت ارز را ساده انگاری کرده‌اند و در عمل، این پیام را به مجموعه‌های صادرکننده دادند که در بازگشت ارز خود تاخیر بیندازند. نایب رئیس کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی ادامه داد: تاکنون در بازار ارز توافقی نزدیک ۳ میلیارد دلار معامله صورت گرفته که بیش از ۵۰ درصد ارزهای عرضه شده در این بازار، دولتی بوده است و هنوز هم نمی‌شود قضاوت کرد که این بازار می‌تواند از پول ملی صیانت کند یا نه. محسن زنگنه با اشاره به اینکه اقتدار دولت‌ها برای مقابله با ذی نفعانی مانند شرکت‌های بزرگ، کم است، گفت: برای مثال فلان شرکت صادر کننده عمده، زیر مجموعه یکی از صندوق‌های بازنشستگی است و وقتی شما به این شرکت فشار می‌آورید که چرا ارزها را به کشور باز نمی‌گرداند استدلال می‌کند که اگر ارز را دیرتر بیاورد سود می‌کند و از این سود حقوق بازنشستگان را پرداخت می‌کند. نایب رئیس کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی افزود: بنابراین سود به جیب فرد خاصی نمی‌رود، اما به هر حال دولت ذی نفع است. محسن زنگنه ادامه داد: این تداخل ذی نفعان در کنار نظریه افزایش قیمت ارز، موجب شده یک نظام ارزی رها داشته باشیم و هر روز باید منتظر این باشیم که قیمت ارز افزایش پیدا کند و تاسف بارتر، این که وزیری که از قیمت ارز باید صیانت کند، می‌گوید قیمت ارز خیلی هم پایین است و باید بالاتر هم برود. نائب رئیس کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی گفت: بخش عمده‌ای از تولید کشور به واردات وابسته است بنابراین وقتی ارز به کشور بر نمی‌گرد نخستین تاثیر خود را در تامین نکردن منابع اولیه تولید می‌گذارد و این تامین نشدن ماده اولیه به سبب تقاضایی که در بازار وجود دارد، ایجاد تورم می‌کند. محسن زنگنه افزود: زمانی که ارز بر نمی‌گردد، قیمت ارز هم افزایش پیدا می‌کند، چون تولید کننده مجبور می‌شود ارز را از طریق قاچاق تامین کند، این موجب افزایش قیمت ارز در بازار غیر رسمی می‌شود. نایب رئیس کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی اضافه کرد: عرضه و تقاضای ارز حتما باید یک نهاد تنظیم گر داشته باشد آن هم در خصوص ارز که هم در سمت عرضه و هم تقاضای ارز انحصار وجود دارد. حتی در بورس‌های دنیا هم که بر اساس عرضه و تقاضا کار می‌کنند یک نهاد تنظیم گر وجود دارد؛ بنابراین دولت باید تنظیم گری کند و سپس بر اساس عرضه و تقاضا، قیمت کشف شود.

نگاه روز

۴ شرط موفقیت طرح کالابرگ الکترونیکی

طرح کالابرگ الکترونیکی به عنوان یکی از ابزارهای دولت، پس از شوک‌های ارزی و افزایش تورم سال‌های اخیر، با هدف حمایت از سبد خوراکی خانوار از دی‌ماه ۱۴۰۱ تا اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ اجرا شد اما به دلیل کمبود منابع مالی پایدار و مشکلات اجرایی متوقف گردید. این طرح، به‌ویژه پس از اجرای طرح پرهزینه «فجرانه»، با کسری بودجه شدید مواجه شد و دولت نتوانست تعهدات مالی خود را به فروشگاه‌ها ایفا کند. برای احیا و تداوم این طرح، تأمین منابع مالی پایدار، اصلاح ساختار اجرایی، بهبود زنجیره تأمین و افزایش شفافیت ضروری است.

یکی از اصلی‌ترین چالش‌های رفاهی امروز در کشور، مسئله‌ی کاهش مصرف کالری است. در پی محدودیت‌های معیشتی خانوار که به دلیل شرایط نامطلوب اقتصادی در دهه‌ی گذشته به وجود آمده، بحران کالری و سوء تغذیه برای جامعه‌ی ایرانی تبدیل به یک موضوع جدی شده است. در این راستا طرح کالابرگ الکترونیکی به عنوان یکی از ابزارهای دولت، پس از شوک‌های ارزی و افزایش تورم سال‌های اخیر، با هدف حمایت از سبد خوراکی خانوار به اجرا درآمد.

طرح کالابرگ الکترونیکی؛ تسهیل دسترسی به کالاهای اساسی

این طرح با تبدیل یارانه‌های نقدی به یارانه‌های شبه‌نقدی، دسترسی خانوارها به کالاهای اساسی را تسهیل نمود و از دی‌ماه ۱۴۰۱ تا اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ به مرحله‌ی اجرا گذاشته شد. یازده قلم کالای خوراکی به همراه مقدار هر یک که از نظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کالای اساسی تلقی می‌شد، تعیین گردید تا از طریق طرح کالابرگ الکترونیک به دست مصرف‌کنندگان برسد. این طرح در ابتدا تنها تبدیل یارانه نقدی به یارانه کالابرگ برای خانوارهای یارانه‌بگیر بود، اما پس از چهار ماه با اعطای یارانه تشویقی، سه دهک درآمدی را هدف قرار داد و به مرور با افزایش تعداد مشمولین و افزایش میزان یارانه تشویقی، تعداد مشارکت‌کنندگان نیز افزایش یافت. در پایان سال ۱۴۰۲ نیز دولت با اجرای طرح فجرانه ضمن افزایش مبلغ یارانه تشویقی، شرایط استفاده از طرح را نیز آسان‌تر کرد که در نتیجه‌ی این عمل، میزان مشارکت تقریباً به صد درصد مشمولین رسید.

افزایش چشمگیر هزینه‌های طرح کالابرگ الکترونیک

طرح کالابرگ تا قبل از شهریور سال ۱۴۰۲ که جامعه هدف محدود و میزان یارانه تشویقی نیز کمتر بوده، با توجه به استقبال اندک جامعه هدف، حدود یک هزار میلیارد تومان هزینه داشته است. با افزایش جامعه هدف به پنج و سپس هفت دهک تا بهمن ماه، سازمان هدفمندی یارانه‌ها حدود ۹ هزار میلیارد تومان به حساب شرکت فارا پرداخت کرده، اما با افزایش یارانه تشویقی از بهمن ماه در قالب طرح فجرانه، برای چهار ماه پایانی اجرای طرح حدود ۳۲ هزار میلیارد تومان پرداخت شده است. طرح کالابرگ الکترونیک در مجموع ۴۲.۳ هزار میلیارد تومان منابع مالی دریافت کرده است که حدود ۷۶ درصد از این مبلغ، به اجرای طرح فجرانه از نیمه بهمن ماه به بعد اختصاص یافته است. با آغاز طرح فجرانه، به دلیل افزایش یارانه تشویقی و استقبال بیشتر جامعه هدف، میزان اعتبار مورد نیاز به طور قابل توجهی افزایش یافت. از این رو، با در نظر گرفتن محدودیت‌های مالی دولت، طبیعی بود که تأمین به موقع منابع مالی مورد نیاز با چالش مواجه شود.

وجود منابع مالی ناپایدار برای تامین هزینه‌های طرح کالابرگ

طرح مذکور در اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۳ متوقف گردید، با این وجود، بخشی از مطالبات پرداخت نشده فروشگاه‌ها توسط شرکت فارا، در نیمه نخست سال ۱۴۰۳ از طریق سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها به حساب بانکی این شرکت نزد بانک رفاه کارگران واریز شد. در واقع، پرداخت برخی از مطالبات فروشگاه‌ها تا مرداد و شهریور ماه سال ۱۴۰۳ به تعویق افتاده بود و دولت با تأخیر نسبت به پرداخت آن‌ها اقدام نمود. نکته‌ی دیگر آنکه، منابع مالی ناپایدار برای تامین هزینه‌های طرح کالابرگ در نظر گرفته شده است. روش اجرا و گستردگی دایره‌ی شمول طرح، به‌ویژه در طرح فجرانه، سبب شده است دولت بودجه‌ی قابل توجهی را صرف اجرا نماید. این در حالی است که این مبالغ از منابع پایدار تامین نمی‌شوند و این موضوع، چالشی جدی برای ادامه‌ی طرح کالابرگ به شمار می‌رود. صرف‌نظر از سازوکارهایی که می‌توانند هزینه‌ها و انحرافات طرح را کاهش دهند، تلاش برای پیوند طرح کالابرگ الکترونیک به منابع مالی پایدار، شرطی اساسی برای بقا و اثربخشی آن محسوب می‌شود. هزینه‌های گزارش‌شده در شکل زیر، صرفا شامل پرداختی‌های سازمان هدفمندی به حساب شرکت فارا است. بدین ترتیب، بخشی از هزینه‌های اجرایی در این مبالغ لحاظ نشده است. نمودار زیر پرداختی‌های سازمان هدفمندی به حساب شرکت فارا (هزار میلیارد تومان) را نمایش می دهد:

اصلاحات و منابع مالی پایدار؛ الزامات موفقیت طرح کالابرگ الکترونیکی

اجرای این طرح با چالش‌های متعددی روبرو بوده است که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تغییرات مکرر در فرآیند اجرا، اطلاع‌رسانی ناکافی به گروه‌های هدف، عدم همکاری لازم از سوی دستگاه‌های مرتبط، تخلفات مشاهده‌شده در برخی فروشگاه‌ها، عدم شکل‌گیری مؤثر زنجیره تامین و تاخیرات در پرداخت به فروشگاه‌ها اشاره کرد. با این حال، مهم‌ترین دلیل این توقف، فقدان منابع مالی کافی برای ادامه روش قبلی، به‌ویژه مدلی که در طرح فجرانه به کار گرفته شد، است. مشکلات و چالش‌های نامبرده شده، تا حدی دقت هدف‌گیری طرح را کاهش داد. علاوه بر این، گسترش دایره شمول آن، حتی با وجود هزینه قابل‌توجه، باعث شد طرح کارایی لازم را نداشته باشد و اهداف اولیه طراحان را تأمین نکند. طرح کالابرگ الکترونیکی در صورت اجرا، نیازمند اصلاحاتی است تا در مسیر اهداف اولیه خود هدایت شود. ایجاد یک سیستم مالی پایدار برای تامین یارانه‌های تشویقی و جلوگیری از اتکا به منابع ناپایدار، یکی از الزامات موفقیت طرح است. بررسی ظرفیت‌های قانونی موجود برای تأمین منابع مالی پایدار می‌تواند به این هدف کمک کند. به‌ویژه، اتصال طرح کالابرگ الکترونیک به ماده (۴۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده و همچنین منابع حاصل از حذف یارانه پردرآمدها می‌تواند منابع پایداری برای پرداخت یارانه تشویقی تأمین کند.

بهبود زنجیره تامین و افزایش جذابیت طرح کالابرگ الکترونیک

دولت همچنین می‌تواند با تبدیل یارانه‌ها به اعتبار یارانه‌ای، زنجیره تامین کالا را تکمیل و به جای پرداخت مبلغ به فروشگاه‌ها، اعتبار یارانه‌ای را در نظر گیرد و از این طریق هزینه کالاهای سبد کالابرگ را به مبدأ تولید و یا واردات پرداخت نماید. بدین نحو انحرافات احتمالی یارانه و هزینه‌های نظارت برای جلوگیری از تخلفات و انحرافات را کاهش دهد. یارانه تشویقی طرح کالابرگ الکترونیک تنها برای سه دهک پایین درآمدی معنادار است. دولت به منظور ایجاد جذابیت برای سایر دهک‌های درآمدی مشمول طرح، می‌تواند شرط مشارکت فروشگاه‌ها در طرح را ارائه تخفیفات کالایی برای مصرف‌کنندگان قرار دهد. نیاز به بهبود اطلاع‌رسانی و آموزش خانوارها درباره نحوه استفاده از کالابرگ الکترونیکی وجود دارد. این موضوع می‌تواند به افزایش میزان مشارکت و بهره‌وری از طرح کمک کند. مجریان باید با همکاری نهادهای مرتبط، برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی مناسبی را برای خانوارهای مشمول اجرا کنند./منبع: گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس.

Alborz.payam@gmail.com